YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
14 päivänä joulukuuta 1971 *

Asiassa 7/71,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja J. P. Delahousse, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellinen neuvonantaja E. Reuter, 4 boulevard Royal,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehenään täysivaltainen erikoissuurlähettiläs R. Sivan, avustajana täysivaltainen lähettiläs G. de Lacharrière ja Ranskan atomienergiakomission kansainvälisten suhteiden apulaispäällikkö Petit, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 19-21 rue Notre-Dame,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen mukaisia jäsenyysvelvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt soveltamasta kyseisen sopimuksen toisen osaston VI luvun määräyksiä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti R. Lecourt, jaostojen puheenjohtajat J. Mertens de Wilmars (esittelevä tuomari) ja H. Kutscher, tuomarit A. M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco ja P. Pescatore,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: K. Roemer,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Komissio on nostanut Euratomin perustamissopimuksen 141 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.3.1971, jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut perustamissopimuksen toisen osaston VI luvun määräysten mukaisia jäsenyysvelvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt toimittamasta komissiolle perustamissopimuksen 70 artiklassa määrättyä vuosittaista kertomusta, tehnyt hankintakeskusta kuulematta sopimuksia Saksan liittotasavallasta, Kanadasta ja Italiasta tulevasta tuonnista ja Italialle hankittavista erityisistä halkeamiskelpoisista aineista ja kieltäytynyt ilmoittamasta hankintakeskukselle Etelä-Afrikasta tuodun uraanin käsittelyä koskevan sitoumuksen olemassaolosta ja hanketta vastaavista kuljetettavista määristä.

Tutkittavaksi ottaminen

2 Ranskan tasavallan hallitus väittää, että kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi sen vuoksi, että se on pantu vireille liian myöhään.

3 Ranskan hallitus väittää, että se on vuodesta 1965 lähtien esittänyt mielipiteenään, että perustamissopimuksen VI luvun määräykset, joita sen väitetään rikkoneen, ovat rauenneet, ja se väittää ainoastaan käyttäytyneensä käsityksensä mukaisesti.

4 Ranskan hallituksen mielestä komissio ei voi vuonna 1971 saattaa yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi tilannetta, joka on ollut olemassa ja jonka olemassaolosta komissio on ollut tietoinen vuodesta 1965 lähtien.

5 Perustamissopimuksen 141 artiklan mukaista kannetta, jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan jäsenvaltion velvoitteiden täyttämättä jättäminen, ei tarvitse panna vireille ennalta asetetussa määräajassa, sillä kyseisessä menettelyssä komissiolla on menettelyn luonteen ja tarkoituksen

ansiosta toimivalta arvioida, mitkä ovat aiheellisimmat keinot ja määräajat mahdollisten jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisten lopettamiseksi.

6 Jatkuva jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen ei voi tulla lainmukaiseksi sillä perusteella, että komissio on nostanut kanteen vasta pitkän ajan kuluttua.

7 Riidanalaiset liiketoimet ovat komission esittämän väitteen mukaan tulleet julki vasta pääasiallisesti vuonna 1968 tehtyjen tutkimusten jälkeen, eikä vastaaja ole kiistänyt tätä.

8 Komissio on ilmoittanut selville saamansa seikat Ranskan atomienergiakomissiolle 24.4.1969, minkä jälkeen se on 12.3.1970 pannut vireille 141 artiklan mukaisen menettelyn ja kehottanut Ranskan hallitusta esittämään huomautuksensa tarkasti luettelemistaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisistä.

9 Ranskan hallituksen mukaan kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi sen vuoksi, että kysymyksessä olisi menettelyn väärinkäyttäminen.

10 Ranskan hallituksen mukaan 1.1.1965 lähtien vallinneen tilanteen, joka oli aiheutunut siitä, että neuvosto ei ollut vahvistanut perustamissopimuksen toisen osaston VI luvun määräyksiä eikä myöskään vaihtoehtoisesti ollut antanut uusia määräyksiä, olisi pitänyt johtaa laiminlyöntikanteen nostamiseen kyseistä toimielintä vastaan.

11 Kyseinen hallitus väittää, että korvatessaan laiminlyöntikanteen jäsenvaltiota vastaan nostetulla jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamiseen pyrkivällä kanteella komissio pyrkisi saamaan aikaan päätöksen siitä, että "vaikka neuvosto ei ole vahvistanut VI lukua, kyseinen luku on edelleen sovellettavissa", vaikka päinvastaisesti olisi "vahvistettava perustamissopimuksessa neuvostolle asetettua velvoitetta tehdä ratkaisu".

12 Se että neuvosto ei ole ratkaissut kysymystä, oliko VI luvun määräykset vahvistettava 31.12.1964 jälkeen vai oliko ne korvattava erilaisella hankintajärjestelmällä, ei voi estää komissiota valvomasta sellaisten määräysten noudattamista, joiden se katsoo olevan voimassa.

13 Tämän johdosta on todettava, että sikäli kuin jäsenvaltiot olivat kyseisenä ajanjaksona velvollisia noudattamaan perustamissopimuksen VI luvun määräyksiä - mistä yhteisöjen tuomioistuin tekee ratkaisunsa jäljempänä -

kanteella, joka on nostettu sen toteamiseksi, että jäsenvaltio ei ole noudattanut kyseisten määräysten mukaisia jäsenyysvelvoitteitaan, pyritään varmistamaan perustamissopimuksen soveltaminen, eikä tällainen kanne voi pitää sisällään menettelyn väärinkäyttämistä.

14 Väite, jonka mukaan komissio pyrkii vaikuttamaan neuvoston tuleviin ratkaisuihin, on merkityksetön.

15 Kanne otetaan tutkittavaksi.

Pääasia

a) Euratomin perustamissopimuksen 76 artiklan tulkinta

16 Vastaaja väittää ensimmäiseksi, että perustamissopimuksen 76 artiklan toisen kohdan nojalla - kuten ilmenee erityisesti kyseisessä kohdassa käytetystä sanasta "kuluttua" - ja sen perusteella, että neuvosto ei ollut 31.12.1964 tai edes kohtuullisessa määräajassa kyseisen päivän jälkeen vahvistanut VI luvun määräyksiä tai antanut uusia määräyksiä, kyseiset määräykset ovat rauenneet.

17 Tämän johdosta näiden määräysten soveltamatta jättäminen ei voisi muodostaa 141 artiklassa tarkoitettua jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä.

18 Perustamissopimuksen määräysten ei voida olettaa rauenneen.

19 Jäsenvaltiot ovat sopineet rajoittamattomaksi ajaksi perustetusta yhteisöstä, jonka pysyvillä toimielimillä on tosiasiallista toimivaltaa, joka aiheutuu jäsenvaltioiden toimivallan rajoittamisesta tai sen osittaisesta siirtämisestä yhteisölle.

20 Tämän vuoksi perustamissopimuksella yhteisölle annettua toimivaltaa ei voi peruuttaa eikä kyseiseen toimivaltaan liittyviä tavoitteita voi palauttaa jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan kuuluviksi ilman perustamissopimuksen nimenomaista määräystä.

21 Perustamissopimuksen 76 artiklalla ei ole tällaista merkitystä.

22 Tässä VI luvun loppuun sijoitetussa määräyksessä toteutetaan yhteisön

toimielimille perustamissopimuksen 2 artiklan d alakohdassa asetettu yleinen velvoite huolehtia malmien ja ydinpolttoaineen säännöllisestä ja tasapuolisesta toimituksesta kaikille käyttäjille yhteisössä, ja määräyksen nimenomaisena tarkoituksena on mahdollistaa hankintajärjestelmän mukautuminen olosuhteiden muutoksiin, eikä määräystä tämän johdosta voi tulkita siten, että sen tarkoituksena olisi evätä yhteisöltä sellainen toimenpidekeino, jonka tarkoituksena on toteuttaa yksi perustamissopimuksen tavoitteista.

23 Edes neuvoston mahdollinen pidättyminen käyttämästä 76 artiklan toisen kohdan mukaista toimivaltaa mukauttaakseen kyseisen luvun määräyksiä käytännön kokemuksia vastaaviksi ei voi katkaista jäsenvaltioiden keskinäisellä sopimuksella solmimia siteitä eikä tehdä merkityksettömäksi näistä siteistä kullekin aiheutuvia velvoitteita.

24 Jos myönnettäisiin, että VI luku oli kokonaisuudessaan rauennut ilman, että samanaikaisesti olisi tullut voimaan uusia määräyksiä, hyväksyttäisiin jatkuvuuden katkeaminen alalla, jossa perustamissopimuksen ja erityisesti sen 2 artiklan mukaisesti on noudatettava yhteistä politiikkaa.

25 Vaikka 76 artiklan sanamuodosta ilmenee, että neuvosto ja komissio voivat seitsemän vuoden kuluttua perustamissopimuksen voimaantulosta tehdä käytännön kokemusten sanelemia muutoksia tai vahvistaa alkuperäiset määräykset, sanamuoto ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tämän toimivallan käyttämättömyyden ja aikaisempien määräysten välittömän tai tietyn ajan kuluttua tapahtuvan raukeamisen välillä voitaisiin osoittaa olevan minkäänlaista yhteyttä.

26 Perustamissopimuksen 76 artiklassa ei siis ole yhtään nimenomaista määräystä, jonka mukaisesti yhteisölle 2 artiklan mukaisesti uskottu tehtävä peruutettaisiin ja tämä tehtävä palautettaisiin jäsenvaltioiden toimivaltaan.

27 Ei myöskään voida hyväksyä väitettä, jonka mukaan riidanalaisten määräysten voimassaolon säilyttäminen olisi kyseisten määräysten vahvistamista sellaisen muodon ja sellaisten yksityiskohtaisten määräysten mukaisesti, jotka eroavat 76 artiklan toisessa kohdassa nimenomaisesti tarkoitetuista muodosta ja yksityiskohtaisista säännöistä siinä määrin, että kyseinen kohta ei olisi enää aiheellinen.

28 Siihen saakka, kunnes tehdään päätös olemassa olevien sääntöjen tekemisestä pysyviksi tai näiden sääntöjen korvaamisesta uusilla säännöillä, VI luvun määräykset säilyvät voimassa vain väliaikaisesti siten, että ne voidaan milloin

tahansa korvata uusilla, erilaisen hankintajärjestelmän muodostavilla määräyksillä.

29 Perustamissopimuksen 76 artiklaa koskeva väite on siis hylättävä.

b) Väitettyjen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisten tosiasiallisuus

30 Komissio moittii vastaajaa ensinnäkin siitä, että vastaaja ei ole vuodesta 1965 lähtien toimittanut komissiolle perustamissopimuksen 70 artiklassa määrättyjä vuosittaisia kertomuksia.

31 Ranskan hallitus esittää, että tämän artiklan nojalla ilmoitettaviksi vaadittavat tiedot ilmenevät vuosittain julkaistavista Ranskan atomienergiakomission kertomuksista, jotka lähetetään myös komissiolle.

32 Kantaja on myöhemmin korostanut, että "vaadittavat tiedot eivät täysin ilmene" näistä kertomuksista, mutta se ei kuitenkaan ole täsmentänyt, missä suhteessa atomienergiakomission kertomuksista ilmenevät tiedot olisivat riittämättömiä.

33 Yhteisöjen tuomioistuimen tarkasteltavaksi annetut kertomukset sisältävät ainakin varojen etsinnän, tuotannon ja mahdollisen kehityksen osalta sellaisia tietoja, joista voi olla hyötyä komissiolle tehtäviensä suorittamisessa.

34 Komissio ei toisaalta ole väittänyt koskaan pyytäneensä täydentäviä tietoja.

35 Näiden seikkojen vuoksi komission esittämien tekijöiden perusteella ei voida oikeudellisesti riittävällä varmuudella tehdä johtopäätöstä siitä, että vastaaja on jättänyt noudattamatta 70 artiklassa asetettuja velvoitteita.

36 Seuraavaksi komissio väittää, että Ranskan tasavallan hallitus on myynyt ja ostanut erityisiä halkeamiskelpoisia aineita vastoin komission optio-oikeutta tai yksinoikeutta tehdä tällaisia hankintasopimuksia ja että kyseinen hallitus ei ole ilmoittanut hankintakeskukselle Etelä-Afrikasta tulevan uraanin käsittelyä koskevasta sopimuksesta.

37 Koska Ranskan hallitus ei ole kiistänyt sitä, että riidanalaiset liiketoimet on toteutettu hankintakeskusta kuulematta, on todettava, että hankintakeskuksen etuoikeuksia ei ole kunnioitettu.

c) Muut seikat, jotka voisivat sulkea pois jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan toteamuksen

38 Ranskan hallitus esittää lisäksi, että vaikka VI luvun määräykset ovat pysyneet voimassa, niitä ei ole koskaan sovellettu kuin muodollisesti ja ilman tosiasiallista merkitystä.

39 Koska väitetyt velvoitteiden noudattamatta jättämiset koskevat pääasiallisesti erityisten halkeamiskelpoisten aineiden ostoa tai myyntiä, Ranskan hallitus huomauttaa, että yhteisön pääasiallisen hankkijan lähes monopoliasema olisi sulkenut pois tämän alan kysynnän ja tarjonnan tasapainottamisen ja että juuri tämä tasapainottaminen oikeuttaisi hankintakeskuksen optio-oikeuden ja sen yksinoikeuden tehdä hankintasopimuksia.

40 Epäilemättä juuri erityisten halkeamiskelpoisten aineiden markkinoiden rakenteen vuoksi kysynnän ja tarjonnan tasapainottaminen hankintakeskuksen toimenpiteiden avulla ei ole tarkastelun kohteena olevan ajanjakson aikana johtanut markkinahinnan vahvistamiseen.

41 Tästä ei kuitenkaan aiheudu, että hankintakeskus, kaikkia käyttäjiä palvelevana yhteisön elimenä, ei enää myötävaikuttaisi perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen.

42 Hankintakeskuksen toimenpiteiden avulla, etenkin 8.11.1958 tehdyn Euratomin ja Amerikan yhdysvaltojen välisen yhteistyösopimuksen yhteydessä, eri jäsenvaltioiden käyttäjille mahdollistettiin erityisten halkeamiskelpoisten aineiden yhtäläinen saanti.

43 Joka tapauksessa se, että markkinaolosuhteet ovat jonakin tiettynä ajanjaksona saattaneet tehdä perustamissopimuksessa määrättyjen hankintajärjestelmien käytön vähemmän välttämättömäksi, ei riitä poistamaan näitä järjestelmiä koskevilta määräyksiltä niiden pakottavuutta.

44 Ranskan hallitus esittää lisäksi, että se, että neuvosto ei ollut tehnyt päätöstä perustamissopimuksen 76 artiklassa määrätyn seitsemän vuoden kuluttua, oli aiheuttanut epäselvän oikeudellisen tilanteen sen vuoksi, että VI luvun määräysten voimassa säilyminen oli tullut vähintäänkin epävarmaksi ottaen huomioon kyseisen 76 artiklan toisen kohdan useat mahdolliset tulkinnat.

45 Muut jäsenvaltiot eivät sen mielestä olleet kärsineet mitään vahinkoa vastaajan moititun käyttäytymisen vuoksi.

46 Näiden seikkojen vuoksi 141 artiklassa tarkoitettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen olisi vastaajan mielestä mahdollisuutena poissuljettu.

47 Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä ei voida perustella vetoamalla jäsenvaltiossa mahdollisesti vallitsevaan epäselvään oikeudelliseen tilanteeseen, jota vastaan on mahdollista toimia perustamissopimuksessa määritellyillä keinoilla.

48 Perustamissopimuksen 192 artiklaan kirjatun yleisen yhteistyövelvoitteen johdosta vastaajan olisi pitänyt lopettaa epäselvyys, johon se vetoaa, ja käyttää hyväkseen perustamissopimuksen sille tarjoamia keinoja, sillä perustamissopimuksessa ja erityisesti sen 148 artiklassa annetaan, jokaiselle jäsenvaltiolle, jota asia koskee, mahdollisuus toteuttaa toimenpiteitä neuvoston mahdollisen toimimattomuuden korjaamiseksi.

49 Jäsenvaltion jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva oikeudenkäyntimenettely mahdollistaa jäsenvaltioille asetettujen velvoitteiden täsmällisen merkityksen määrittelemisen tulkintaeroavuuksien tapauksessa.

50 Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevan menettelyn edellytykseksi ei 141 artiklassa aseteta sitä, että muille jäsenvaltioille on aiheutunut vahinkoa.

51 Väite on siis hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

52 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

53 Vastaaja on hävinnyt asian olennaisilta osin.

Näillä perusteilla,

ottaen huomioon oikeudenkäyntiasiakirjat,

kuultuaan esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten suulliset lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 52, 55, 57, 64, 70, 75, 76, 141, 148 ja 192 artiklan,

ottaen huomioon Euroopan atomienergiayhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan,

ottaen huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on hylännyt muut laajemmat tai vastakkaiset vaatimukset ja antanut seuraavan tuomiolauselman:

Ranskan tasavalta ei ole noudattanut Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen toisen osaston VI luvun ja erityisesti sen 52, 55, 57, 64, ja 75 artiklan mukaisia jäsenyysvelvoitteitaan, koska se on

1) **tehnyt hankintakeskusta kuulematta sopimuksia Kahlin voimalasta tulevasta, 1,15-prosenttiseksi rikastetun 3 555 kilogramman uraanierän maahantuonnista, Kanadasta tulevan plutoniumin maahantuonnista, Ente nazionale per l'energia elettricalta tulevan 116 kilogramman plutoniumerän maahantuonnista sekä noin 2 000 kilogramman 4,7-prosenttiseksi rikastetun uraanierän hankkimisesta Comitato nazionale per l'energia nuclearelle sekä**

jättänyt ilmoittamatta hankintakeskukselle Etelä-Afrikasta tuodun uraanin käsittelyä koskevan sitoumuksen olemassaolosta sekä hanketta vastaavista kuljetettavista määristä

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Vastaaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Lecourt Mertens de Wilmars Kutscher

Donner Trabucchi Monaco Pescatore

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä joulukuuta 1971.

A. Van Houtte
kirjaaja

R. Lecourt
presidentti